

HELŚIŃSKA FUNDACJA PRAW CZŁOWIEKA HELSINKI FOUNDATION for HUMAN RIGHTS

RADA FUNDACJI

Halina Bortnowska-Dąbrowska
Jerzy Ciemniowski
Janusz Grzełek
Marek Antoni Nowicki
Marek Sajfan
Stefan Starczewski

ZARZĄD FUNDACJI

Prezes: Danuta Przywara
Wiceprezes: Zbigniew Hołda
Sekretarz: Adam Bodnar
Skarbnik: Elżbieta Czyż
Członek Zarządu: Janina A. Kłosowska

Warszawa, 12 stycznia 2009 r.

131/2010/OBS/AB/DB

Stanowisko Helsińskiej Fundacji Praw Człowieka dotyczące postępowania wobec M. Gierszewskiego oraz K. Skórzyńskiego

Dnia 11 stycznia 2010 r. Prokuratura Okręgowa w Krakowie postawiła Krzysztofowi Skórzyńskiemu, dziennikarzowi TVN24, zarzuty złamania prawa poprzez rozpowszechnienie publiczne wiadomości z postępowania przygotowawczego, w szczególności o ujawnienie zeznań świadka tj. o czyn z art. 241 kodeksu karnego. Podobne zarzuty zostały przedstawione dnia 12 stycznia 2010 r. Mariuszowi Gierszewskiemu, dziennikarzowi Radia Zet. Zarzuty zostały postawione w związku z publikacją przez dziennikarzy w styczniu 2009 r. artykułu dotyczącego prokuratora Jerzego Engelkinga, który, mimo braku dowodów, wskazał Janusza Kaczmarka jako źródło przecieku w akcji CBA w Ministerstwie Rolnictwa. Dziennikarze powoływali się na zeznania śledczych zajmujących się sprawą przecieku.

W podobnych sprawach prokuratura, dotychczas ograniczała się do przesłuchiwania dziennikarzy w charakterze świadka. W takich sytuacjach zgodnie z art. 180 kodeksu postępowania karnego dziennikarzom przysługuje możliwość odmowy składania zeznań ze względu na tajemnicę dziennikarską, jeżeli ujawniając informacje działali w interesie publicznym. Społeczeństwo musi mieć prawo uzyskiwania informacji na temat działań wymiaru sprawiedliwości, w tym działań policji i prokuratury. Dziennikarze z kolei muszą mieć prawo do przekazywania informacji społecznie ważnych, w szczególności związanych z rzetelnością postępowań przygotowawczych czy też sądowych. Elementem dziennikarstwa śledczego jest udzielanie informacji o toczących się postępowaniach oraz informowanie o sprawach zanim zostaną podjęte działania ze strony prokuratury czy sądu. Dziennikarze K. Skórzyński i M. Gierszewski próbowali poinformować społeczeństwo o naciskach polityków na prokuratorów oraz o nieprawidłowościach w śledztwie w sprawie wycieku informacji o akcji i prowokacji CBA. Śledztwo to przybrało charakter polityczny i brali w nim udział kluczowi politycy. W przesłuchaniach w komisji śledczej „ds. nacisków” brał udział J. Engelking, który wskazywał jednoznacznie na odpowiedzialność J. Kaczmarka oraz m.in. poprzez brak podpisania protokołu z zeznań z dnia z 21 kwietnia i 1 lipca 2009 r. utrudnił przeprowadzenie przesłuchań.

W związku z powyższym Helsińska Fundacja Praw Człowieka wyraża głębokie zaniepokojenie z powodu postawienia dziennikarzom Mariuszowi Gierszewskiemu i Krzysztofowi Skórzyńskiemu zarzutów z art. 241 kodeksu karnego. Zgodnie z art. 1 par. 2 kodeksu karnego nie stanowi przestępstwa czyn o znikomej społecznej szkodliwości. Naszym zdaniem dziennikarze opisując sprawę wycieku działali w interesie społecznym a nie ze szkodą dla niego. Zdaniem Helsińskiej Fundacji Praw Człowieka postawienie zarzutów

dziennikarzom M. Gieszewskiemu oraz K. Skórzyńskiemu stanowi nieproporcjonalną ingerencję w wolność słowa oraz jest realnym zagrożeniem dla dziennikarstwa śledczego w Polsce. Działanie prokuratury może bowiem wywoływać tzw. mrozący skutek (*chilling effect*) dla swobodnego wykonywania zawodu dziennikarza.

Postawienie zarzutów dziennikarzom jest przykładem niebezpiecznej tendencji, zapoczątkowanej wyrokiem Sądu Najwyższego z dnia 26 marca 2009 r. (sygn. akt. I KZP 35/08), dotyczącej odpowiedzialności z art. 265 § 2 kodeksu karnego, tj. ujawnienia tajemnicy państwowej. W wyroku tym Sąd Najwyższy uznał, że dziennikarze powinni odpowiadać na równi z innymi obywatelami i nie uwzględnić szczególnej roli społecznej jaką odgrywają. Taka tendencja przeczy zasadom wskazanym przez Zgromadzenie Parlamentarne Rady Europy, która w rezolucji nr 1706 wezwała państwa członkowskie do poprawienia przepisów, tak aby zmierzały one do ochrony dziennikarzy, ujawniających m.in. korupcję, naruszenia praw człowieka, zanieczyszczenia środowiska, nadużycia władz publicznych.

Zgodnie z zaleceniami Komitetu Ministrów Rady Europy o ujawnianiu informacji przez media o postępowaniach w sprawach karnych (*Rec(2003)13 on the provision of information through the media in relation to criminal proceedings*) obywatele muszą mieć prawo do otrzymywania informacji na temat działania wymiaru sprawiedliwości oraz o postępowaniach prokuratorskich i sądowych. Dziennikarze z kolei muszą mieć zapewnione warunki aby informować społeczeństwo o działaniach policji i prokuratury.

Z orzecznictwa Europejskiego Trybunału Praw Człowieka, m.in. w sprawie *Dupuis i inni p. Francji* (skarga nr 1914/02, wyrok z dnia 12 listopada 2007 r.), wynika iż ochrona tajemnicy postępowania przygotowawczego musi być szczegółowo uzasadniona dobrem śledztwa czy też ochroną osoby podejrzanej. Działalność dziennikarska wiąże się bowiem z obowiązkiem informowania opinii publicznej o wszelkich nieprawidłowościach śledztwa, postępowania prokuratorskiego czy też sądowego, a dziennikarze podlegają w tym zakresie ochronie.

Podkreślamy jednak, iż w pewnych sytuacjach uznajemy za dopuszczalne stawianie dziennikarzom zarzutów na podstawie art. 241 kodeksu karnego, jeżeli dziennikarz przekracza ramy rzetelnego dziennikarstwa i ujawnia informacje ze śledztwa tylko i wyłącznie w celu wywołania sensacji czy też ingeruje w życie prywatne i nie sposób przypisać dziennikarzowi działania w interesie publicznym. Z taką jednak sytuacją nie mamy do czynienia w przypadku zarzutów stawianych przez Prokuraturę Okręgową w Krakowie.

Stanowisko zostało przygotowane przez Dominikę Bychawską, koordynatora Obserwatorium Wolności Mediów Helsińskiej Fundacji Praw Człowieka oraz dr Adama Bodnara, sekretarza Zarządu Helsińskiej Fundacji Praw Człowieka.

W imieniu Zarządu Fundacji,

Helsińska Fundacja Praw Człowieka
PREZES ZARZĄDU

Danuta Przywara
Danuta Przywara